

Czytanie ze zrozumieniem Test 6

Tekst I

Jan Długosz (1), *Roczniki czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego* (fragment epilogu²)

Po długotrwałych, nie kończących się trudach, po różnych badaniach i rozważaniach, po wyprawach i podróżach, które podejmowałem poszukując własnych i cudzych roczników (3), po zniewagach i obmowach, po różnych oszczerstwach i zarzutach, odczuwam niemalą radość, choć leżę, ciężko i obłożnie chory, że doszedłem do końca tego dzieła. Chciałbym je kontynuować bardziej na cześć Boga i na pożytek Ojczyzny, niż ufając talentowi [...]. Los mi jednak staje na przeszkodzie i żywię bardzo poważne podejrzenie, że Parki (4) przetną swe nici.

Przeżyłem bowiem 65 lat i ponieważ minęły godziny południowe, doszedłem do wieczora ludzkiego, doczesnego żywota i do łoża wiecznego spoczynku, aby wejść do krainy światłości. Przyznaję zaś, jak to już dawno wyznawałem, że nie wszystko, co napisałem w tym dziele, jest niewzruszone, ale może być podważone [...] ponieważ zostało [...] znalezione w cudzych zapiskach i pismach i zasłyszane od innych ludzi.

[...] Niech mi wolno będzie dorzucić i to, że dzieło to pisałem stale, bez przerwy, ni tylko własnymi palcami, ale i moich kopistów (5), blisko 25 lat, że dniami i nocami przykładałem się do tego dzieła z największą troską, największą gorliwością i starannością.

Zaniedbując inne sprawy, ustawicznie pracowałem po nocach dla posuwania naprzód tego dzieła. [...] Składałem zaś niezmiernie, nieskończone i nieśmiertelne dzięki Świętej i Nieśmiertelnej Trójcy [...] i wszystkim świętym, dzięki pomocy, pociesze i wstawiennictwu których – jestem o tym przekonany – napisałem i podyktowałem tę księgę [...]. Co więcej błagam, zaklinam i zaprzysięgam doktorów, mistrzów, profesorów i członków kolegium (6) uniwersyteckiego, aby [...] przydzielili jej [*kronice*] osobnego mistrza biegłego w naukach humanistycznych. Ten, zwolniony od wszelkich prac, trudów i zajęć, niech się zajmuje wyłącznie *Rocznikami*, niech o nich myśli, niech je kocha, bawi się nimi, niech się nimi gorliwie zajmuje, niech o nich rozmawia we dnie i w nocy, z sobą i innymi, niech dba o pożytek, korzyść i chwałę Ojczyzny, bardziej jednak o cześć Boga i prawdę.

Proszę każdego, kto czyta lub będzie czytał tę kronikę, aby za mnie, pierwszego i ostatniego ze wszystkich grzeszników, raczył zmówić pobożnie, na kolanach jedno Ojczy Nasz i jedno Zdrowaś Mario [...].

Za: *Polska Jana Długosza*, red. H. Samsonowicz, Warszawa 1984

.....

1 **Jan Długosz** (1415–1480), kanonik krakowski, historyk. Jego największe dzieło to kilkunastotomowe

Roczniki czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego, obejmujące historię Polski od najdawniejszych czasów.

2 **epilog** – rozdział kończący i podsumowujący dzieło

3 **roczniki** – w średniowieczu chronologiczne zapisy wydarzeń historycznych

4 **Parki** – w mitologii rzymskiej bóstwa przeznaczenia (losu), które przędły nici ludzkiego życia

5 **kopista** – osoba przepisująca księgi

6 **kolegium** – tu: zespół, rada uczonych pracujących na uniwersytecie

Tekst II

Na fraszki

A cóż czynić? Pijaństwo zbytnie zdrowiu szkodzi;
Gra też częściej z utratą niż z zyskiem przychodzi (1);
A nadzieje (2) zaś nie masz wzajemnej miłości,
A owa na swą szkodę suszy barzo kości (3).
Wy tedy, co kto lubi, moi towarzysze,
Pijcie, grajcie, miłujcie – Jan fraszki niech pisze!

Jan Kochanowski, *Sobie śpiewam a Muzom... Antologia*, wyb. K. Żukowska, Warszawa 1975

.....
1 gra przynosi częściej stratę niż zysk

2 nadzieje – nadziei

3 tu w znaczeniu: miłość bardzo osłabia człowieka

Tekst III

Film czy książka? Nie jest to dobrze postawione pytanie. Odpowiedź wymagałaby opowiedzenia się po jednej ze stron. A przecież żyjemy dziś w świecie rozwiniętej cywilizacji audiowizualnej (1). Jest to szerokie pojęcie, obejmujące wszystkie środki przekazywania informacji; te, które oddziałują na człowieka przez słuch, i te, które posługują się obrazem. Dzisiaj trudno byłoby spotkać kogoś, kto nie słucha radia, nie korzysta z telewizji, kina, płyt czy magnetofonu. [...] Nie chodzi więc o dokonywanie wyboru, ale o umiejętność korzystania ze wszystkich jej bogactw. O to, żeby informacje płynące z różnych źródeł uzupełniały się, przynosząc nam, odbiorcom, korzyść wraz z przyjemnością.

W szkole uczymy się przede wszystkim pisać i czytać – a tym samym uczymy się obcowania z książką. [...] Niektóre książki trzeba obowiązkowo przeczytać. Często jednak okazuje się, że istnieje już film zrobiony na podstawie pozycji ze spisu lektur. Czy wystarczy więc pójść do kina i obejrzeć na przykład *Potop* zamiast przeczytać książkę Henryka Sienkiewicza?

Możliwość zapewne kusząca dla leniucha, ale odpowiedź brzmi: nie. I to nie tylko dlatego, że film zawsze różni się w mniejszym czy większym stopniu od książkowego pierwowzoru, o czym można się przekonać zbyt późno, odpowiadając w szkole na pytania nauczyciela. Przede wszystkim dlatego, że film i literatura to dwie różne sztuki, posługujące się różnymi środkami wyrazu. Wprawdzie ktoś powiedział nie bez słuszności: *Kino jest po prostu nowym rodzajem druku* – ale miał na myśli dostępność filmu, równie powszechną jak książki. Obraz na ekranie nie zastępuje jednak literatury. Film jest tylko propozycją odczytania i wyjaśnienia najistotniejszych problemów poruszonych w powieści. Dlatego nie dochowuje wierności fabule, wprowadza nowe wątki i postacie, czasem nawet zmienia zakończenie. Twórcy filmu mają do tego prawo, bo nie proponują filmu zamiast, lecz tylko obok książki. Liczą na jej znajomość i zachęcają do rozmowy. Czy twoje wyobrażenie bohatera zgadza się z ekranowym? Czy tak samo odczytałeś główny temat książki? Jakie istotne sprawy zostały – twoim zdaniem – pominięte w przeróbce filmowej? Film skłania do

myślenia i do sporów. Dlatego trzeba o nim rozmawiać [...]. W gruncie rzeczy chodzi o jedną, najważniejszą sprawę: trzeba pamiętać, że film jest tylko częścią kultury kształtującej nasze życie [...] tylko impulsem pobudzającym do aktywnego zbierania dalszych informacji i wskazuje trop poszukiwań. Jeśli ekran przypomina okno otwierające się na świat, od nas, widzów myślących, zależy, aby otwierało się naprawdę szeroko.

Według: Andrzej Kołodyński, *Spojrzenie za ekran*, Warszawa 1987

.....
1 **audiowizualny** – słowo utworzone od łacińskich wyrazów: *audio* – słyszę i *video* – widzę

Czytanie ze zrozumieniem

Test 6

.....
Imię i nazwisko

.....
klasa

.....
data

Pytania do tekstu 1:

1. Informacja o źródłach, z których korzystał Długosz, znajduje się w akapicie :

- A. pierwszym. B. drugim. C. trzecim. D. czwartym.

2. Wypowiedzenie *Parki przetną swe nici* jest :

- A. dowodem wiary autora w prawdziwość starożytnych mitów.
B. typowym dla średniowiecza uosobieniem czasu.
C. nawiązującą do rzymskiej mitologii metaforą śmierci.
D. porównaniem pracy pisarza do przędzenia nici.

3. Który z cytatów jest stwierdzeniem faktu?

- A. *Niezmierzone, nieskończone i nieśmiertelne dzięki Świętej i Nieśmiertelnej Trójcy.*
B. *Dzieło to pisałem (...) nie tylko własnymi palcami, ale i moich kopistów, blisko 25 lat.*
C. *Aby za mnie (...) raczył zmówić pobożnie, na kolanach jedno Ojczy Nasz.*
D. *Niech się zajmuje wyłącznie Rocznikami, niech o nich myśli, niech je kocha.*

4. Który fragment świadczy o hierarchii wartości cenionych przez Długosza?

- A. *Odczuwam niemalą radość (...) że doszedłem do końca tego dzieła.*
B. *Przykładałem się (...) z największą troską, największą gorliwością i starannością.*
C. *Proszę (...) aby za mnie (...) zmówić pobożnie, na kolanach jedno Ojczy Nasz.*
D. *Niech dba o pożytek, korzyść i chwałę Ojczyzny, bardziej jednak o cześć Boga i prawdę.*

* **hierarchia** – kolejność według ważności

5. Jan Długosz w epilogu swojej *Kroniki* prosi :

- A. Boga o wyzdrowienie i możliwość kontynuowania dzieła.
B. wszystkich świętych o natchnienie i pomoc w pisaniu.
C. dawnych wrogów i oszczerców o modlitwę za swą duszę.
D. uczonych humanistów o to, by kontynuowano jego pracę.

6. Wyjaśnij znaczenie sformułowań:

a) łoże wiecznego spoczynku -

.....

b) ufając talentowi -

.....

Pytania do tekstu 2:

7. Tekst II jest :

- A. krótkim utworem lirycznym.
- B. dworską pieśnią miłosną.
- C. fragmentem dialogu z dramatu renesansowego.
- D. fragmentem wierszowanego utworu epickiego.

8. W tekście II znajduje się apostrofa do :

- A. wszystkich poetów.
- B. przyjaciół autora.
- C. Jana, który lubi pić i bawić się.
- D. ludzi nieszczęśliwie zakochanych.

9. Na pytanie *A cóż czynić?* poeta odpowiada, że :

- A. trzeba pić i bawić się.
- B. najważniejsze jest, aby kogoś miłować.
- C. wszyscy powinni pisać.
- D. każdy powinien robić to, co mu odpowiada.

Pytania do tekstu 3:

10. Według autora tekstu III cywilizacja audiowizualna to :

- A. moda na oglądanie filmów zamiast czytania książek.
- B. techniczne środki przekazu, które odbiera się słuchem.
- C. środki przekazywania informacji, oddziałujące na wzrok i słuch.
- D. wszystkie dziedziny sztuki, odbieranej wzrokiem i słuchem.

11. Stwierdzenie *Kino jest po prostu nowym rodzajem druku* wg autora tekstu III oznacza, że :

- A. w filmie stosuje się takie same środki wyrazu jak w literaturze.
- B. filmy są obecnie tak samo powszechnie dostępne jak książki.
- C. większość ludzi woli oglądać filmy zamiast czytać książki.
- D. ludzie najczęściej chodzą do kina na adaptacje lektur szkolnych.

12. Z tekstu III wynika, że najlepiej jest :

- A. przeczytać książkę przed obejrzeniem adaptacji filmowej.
- B. najpierw obejrzeć film, potem przeczytać książkę.
- C. oglądać tylko filmy, nie czytać książek.
- D. wyłącznie czytać książki, nie oglądać filmów.

13. Twórcy filmowych adaptacji mają prawo dokonywać zmian, ponieważ :

- A. film jest ważniejszy niż książka.

- B. ludzie bardziej lubią filmy niż książki.
- C. uczniowie, zamiast czytać lektury, oglądają adaptacje.
- D. tworzą nowe dzieła, których celem nie jest zastępowanie książek.

14. Wnioskiem z rozważań autora dotyczących problemu: *Film czy książka?* mogłoby być stwierdzenie:

- A. *film zawsze różni się w mniejszym czy większym stopniu od książkowego pierwowzoru.*
- B. *często jednak okazuje się, że istnieje już film zrobiony na podstawie pozycji ze spisu lektur.*
- C. *film jest tylko częścią kultury kształtującej nasze życie.*
- D. *nie chodzi o dokonywanie wyboru, lecz o umiejętność korzystania ze wszystkich (...)bogactw.*

15. Jeśli ekran przypomina okno otwierające się na świat, to szerokość jego otwarcia – zdaniem autora – jest :

- A. zawsze jednakowa dla wszystkich.
- B. zależna od ludzi myślących.
- C. większa dla tych, którzy cały czas oglądają filmy.

.....
l-ba punktów

.....
ocena

.....
data sprawdzenia